Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
Кафедра практичної психології

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан факультету педагогіки,
психології та соціальної роботи
_____ Інна ПРОКОП
«27» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

Основи арт-терапії

вибіркова

Освітньо-професійна програма: **Практична психологія**

Спеціальність: **С 4 Психологія**

Галузь знань: **С «Соціальні науки, журналістика та інформація»**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

Мова навчання: **українська**

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни *«Основи арт-терапії»* **складена відповідно до** освітньо-професійної програми «Практична психологія»

Розробник:
Назаревич В.В., доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук, доцент

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:
Назаревич В.В., доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Завідувач кафедри практичної психології _____ **Валентина РАДЧУК**
(підпис)

Схвалено методичною радою факультету педагогіки, психології та соціальної роботи

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова методичної ради факультету _____ **Тетяна КОЛТУНОВИЧ**
(підпис)

Мета навчальної дисципліни «Основи арт –терапії» – формування у студентів знань та практичних навиків з основ арт-терапії для підтримки психічного здоров'я клієнтів.

Пререквізити. Курс «Основи арт-терапії» передбачає тісний зв'язок із наступними дисциплінами: «Соціально-психологічний тренінг», «Психотерапія», «Клінічна психологія», «Реабілітаційна психологія».

Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми «Практична психологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» здобувачі вищої освіти мають набути таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів й характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК2. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності;
- ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним;
- ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення;
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), здатність до самопрезентації та презентації результатів своєї професійної діяльності, здатність до керування власним життям та кар'єрою.
- ЗК7. Навички міжособистісної взаємодії та співпраці у команді;

Фахові компетентності

- СК1.Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;
- СК3.Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання);
- СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження;
- СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації;
- СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни);
- СК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики;
- СК13. Здатність визначати та реалізовувати актуальні напрями і завдання психологічної профілактики з урахуванням моніторингу й аналізу соціально-психологічної ситуації відповідно до визначених завдань, особливостей розвитку та вікових особливостей цільової аудиторії.
- СК15. Здатність визначати структуру, зміст, види психологічної допомоги, форми та методи відповідно до запиту та/або виявленої потреби у такій допомозі.
- СК16. Здатність до рефлексії, самопізнання та самовдосконалення.

Програмні результати навчання:

- ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

- ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань
- ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
- ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.
- ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки
- ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.
- ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.
- ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
- ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога
- ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.
- ПР21. Визначати та обирати зміст, вид та форму психологічної допомоги відповідно до ситуації потреб, особливостей розвитку та вікових особливостей цільової аудиторії.

Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	7	3	90	16		14		60		Залік
Заочна	4	7	3	90	8				82		Залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	***Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади АРТ-терапії***											
Тема 1. Становлення АРТ-терапії, її основні положення. Особливості застосування методик АРТ-терапії.	23	4	4			15	23	2				21
Тема 2. Створення образів. Робота зі символами у АРТ-терапії.	23	4	4			15	22	2				20
Тема 3. Пісочна терапія	22	4	3			15	23	2				21
Тема 4. Казкотерапія	22	4	3			15	22	2				20
Всього годин	90	16	14			60	90	8				82

Тематика лекційних занять з переліком питань

М1	План
Тема1. Становлення АРТ-терапії, її основні положення. Особливості застосування методик АРТ-терапії.	Поняття арт-терапії:основні дефініції та сфери застосування. Місце арт-терапії серед інших психотерапевтичних напрямів. Концепція творчості як засобу самовираження та самопізнання. Роль несвідомого у творчому процесі. Принципи в арт-терапевтичному процесі. Огляд основних напрямів в арт-терапії. Можливості та обмеження арт-терапії.
Тема 2. Створення образів. Робота зі символами у АРТ-терапії.	Роль образів та символів у людській культурі та психіці. Метафора в терапевтичній роботі. Роль несвідомого у створенні образів. Образи як інструмент самопізнання. Інтерпретація образів. Символи та архетипи.
Тема 3. Пісочна терапія.	Походження пісочної терапії. Мета та завдання пісочної терапії. Маргарет Ловенфельд, Дора Кальфф. Техніки «побудова світу» Вимоги до пісочниці. Вимоги до іграшок.

	Робота з композицією. Інтерпретація композиції та ландшафту. Інтерпретація сюжету композиції. Робота з композицією . Застороги у використанні пісочної терапії.
Тема 4 Казкотерапія	Основні положення казкотерапії. Функції казок для терапії. Види казок: художні казки, дидактичні казки,психокорекцій ні казки, психотерапевтичні казки, медитативні казки Загальні принципи роботи з казками. Схема розмірковування над казками та їх обговорення. Структура казко терапевтичного заняття

Теми семінарських занять із переліком питань

ЗМ1	План практичних занять
Тема1. Становлення АРТ-терапії, ii основні положення. Особливості застосування методик АРТ-терапії.	Практичне заняття 1-2 1. Дайте визначення поняттю арт-терапія. 2. Розкрийте переваги та недоліки Арт-терапії 3. Опишіть модель арт-терапевтичної взаємодії 4. Представте алгоритм роботи з арт-технікою
Тема 2. Створення образів. Робота зі символами у АРТ-терапії.	Практичне заняття 3-4 1. Розкрийте особливості факторів психотерапевтичного впливу в арт-терапіі: фактор художньої експресії; фактор психотерапевтичних відносин; фактор інтерпретації і вербального зворотного зв'язку. 2. Дайте визначення поняттю «ізотерапія». Вкажіть мету і особливості застосування методу 3. Які основні етапи ізотерапії? Яка роль дистанціювання? 4. Наведіть приклади технік і вправ по ізотерапії. 5. Техніка «каракулі» 6. Техніка « Спільного малювання» 7. Робота у форматі індивідуальної зустрічі.Техніка «Моя Мандала». Історія мандал 8. Протокол роботи

Тема 3. Пісочна терапія.	Практичне заняття 5-6 1. У чому особливість ідивідуальної і групова арт-терапія 2. Ігри на піску. 3. Техніки пісочної терапії 4. Сюжет пісочної композиції 5. Робота з технікою «Світ», 6. Робота з технікою «Чолові жіноче» 7. Протокол роботи
Тема 4 Казкотерапія	1. Основні положення казкотерапії. Вкажіть основні функції казок для терапії. 2. Представте алгоритм роботи з колодою карт «Майстер казок». Створення спільної казки. 3. Представте, які архетипи містяться в казках. Архетипи за К.Юнгом

Індивідуальні науково-дослідні завдання

1. Використання методів АРТ-терапії в ході консультативної роботи.
2. Значення кольору в АРТ-терапії.
3. Особливості техніки психодрами.
4. Перфоменс в АРТ-терапії.
5. Застосування технік АРТ-терапії в роботі з наркотично залежними особами.
6. Використання технік АРТ-терапії в психодіагностиці.
7. Історія становлення АРТ-терапії.
8. Вивчення безсвідомого методами АРТ-терапії.
9. Застосування техніки пісочної терапії.

Самостійна робота студентів

М1	Завдання
Тема1. Становлення АРТ-терапії, її основні положення. Особливості застосування методик АРТ-терапії.	Історія розвитку арт-терапії. Вимоги до арт-терапевтичного простору. Особистісна готовність арт-терапевта. Значення символів в арт-терапії та їх інтерпретація клієнтом. Переваги та обмеження арт-терапевтичної роботи. Ключові принципи арт-терапевтичної роботи. Сфери застосування арт-терапевтичного методу. Особливості арт-терапевтичної роботи в індивідуальному та груповому форматі. Основні види атр-терапії.
Тема 2. Створення образів. Робота зі символами у АРТ-терапії.	Поняття перенесення та контрперенесення в арт-терапії. Ключові психоаналітичні аспекти розуміння природи і механізмів образотворчого мистецтва З. Фройд, К. Юнг, М. Кляйн). Труднощі інтерпретації мистецьких продуктів діяльності клієнта. Терапевтична робота з образами та символами у арттерапії К. Юнг, Р. Ассаджолі. Значення

	кольорі в арт-терапії. Ізотерапія та особливості її проведення. Вербалізація арт-терапевтичних робіт. Особливості сприйняття клієнтом власних робіт. Ізотерапія з дітьми. Створення мандал у якості психотерапевтичного прийому. Мандала як проективний засіб. Психологічний зміст форми. Використання мандали у психодіагностиці та психотерапії.
Тема 3. Пісочна терапія.	Історія виникнення методу. Життєвий шлях Маргаред Лофенфельд та розвиток техніки гри з піском. Вимоги до пісочниці та іграшок. Процедура організації простору. Особливості пісочної терапії з дорослими та дітьми.
Тема 4 Казкотерапія	Роль казки в усній народній творчості. Історія казок різних країн. Основні персонажі казок та архетипи. Народні та авторські казки. Ключові елементи структури казки. Терпевтичні казки.

Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються інноваційні освітні технології: інформаційно-комунікаційні, інтерактивного навчання, технології студенто-центрованого навчання.

При вивченні навчальної дисципліни незалежно від форми викладання (очна чи дистанційна) використовуються наступні методи навчання: словесні, наочні та практичні. Під час лекційних занять використовуються презентації, які поєднують словесні та наочні методи навчання, що дає можливість здобувачам вищої освіти акумулювати знання. Під час практичних занять застосовуються словесні та практичні методи навчання, які спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти здібностей пізнання. Також під час проведення практичних занять використовуються інтерактивні методи, зокрема робота в малих групах, дискусії, рефлексуючі групи. Самостійна робота базується на наочних та практичних методах навчання і спрямована на самостійне оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями за темами навчальної дисципліни.

Система контролю та оцінювання

Оцінювання поточної навчальної діяльності, підсумкового контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №2 від 24 лютого 2020 року).
https://drive.google.com/file/d/1aDDzrMzuZ7OA1CervuLzeYLONEosLySV/view.

Види контролю

- *поточний контроль передбачає*:

●*усне опитування* студентів на лекційних і практичних заняттях (індивідуальне, фронтальне);

●*письмовий контроль* (практичні завдання, самостійна робота, реферат);

●*тестовий/машинний контроль* (стандартизовані тести у системі Moodle, Classtime)

- *рубіжний контроль передбачає*: письмові контрольні роботи у кінці модуля 1 та модуля 2.

Загальна сума балів за всі виконані завдання, види робіт, передбачені планом практичних занять, самостійної роботи студентів, письмових контрольних робіт у кінці змістових модулів становить 60 балів.

- *підсумковий контроль* (максимально – 40 балів) проводиться у формі заліку/іспиту з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Форми контролю

- *індивідуальний контроль* (кожен студент отримує завдання, яке він повинен виконати без сторонньої допомоги);
- *груповий контроль* (група тимчасово поділяється на кілька підгруп (від 2 до 10 студентів) і кожній підгрупі дається перевірочне завдання. Залежно від мети контролю групам пропонують однакові або різні завдання);
- *фронтальний контроль* (завдання пропонуються всій групі для з'ясування правильності сприйняття й розуміння навчального матеріалу, виявлення слабких сторін у знаннях студентів, недоліків, прогалин, помилок у роботах і відповідях та визначення заходів щодо їх подолання й усунення);
- *взаємний контроль* (активізує діяльність студентів, підвищує інтерес до знань, критичне мислення);
- *самоконтроль/програмований контроль* (можливість самостійно перевірити правильність відповіді чи виконаного завдання. Використовується для організації фронтальної роботи і колективного обговорення індивідуально одержаних результатів).

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю
Розподіл балів, які отримують студенти

(залік)

Поточне оцінювання (*аудиторна та самостійна робота*)						Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2			
Т1	Т2	Т3	Т4	Т1	Т2	40	100
10	10	10	10	10	10		

Шкала оцінювання

Оцінка за національною шкалою	**Оцінка за шкалою ECTS**	
	Оцінка (бали)	**Пояснення за розширеною шкалою**
ЗАРАХОВАНО	A (90-100)	Відмінно
	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	Добре
	D (60-69)	Задовільно
	E (50-59)	Достатньо
НЕЗАРАХОВАНО	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю

Поточний контроль:

1.Усне опитування – контроль знань з теоретичних питань, викладених у лекційному матеріалі та вивчених при самостійному засвоєнні, шляхом опитування студентів у ході проведення семінарських занять.

2.Письмові роботи – періодичний контроль знань, шляхом написання студентів контрольних робіт з питань теоретичного матеріалу.

їх при відповіді на тестові питання і розв'язанні проблемних задач.

Модуль-контроль: перевірка знань, шляхом написання контрольної роботи, що включає ряд теоретичних питань, тестових та творчих завдань з обсягу викладеного на лекціях та опрацьованого на семінарських заняттях матеріалу та засвоєного студентами у звітний модульний період.

Залік: перевірка та оцінювання знань студентів за результатами вивчення курсу.

Написання та захист реферату

2 бали – реферат підготовлений самостійно; відповідає запропонованій у програмі тематиці, відповідає структурі подібних наукових робіт, містить ґрунтовний аналіз проблеми за найновішими чи(і) фундаментальними класичними публікаціями, містить посилання на літературні джерела; проблематика висвітлена у рефераті у повній мірі; за рефератом зроблено змістовну лаконічну доповідь, яка продемонструвала ґрунтовні знання студента з даної проблеми.

1 бал - реферат підготовлений самостійно; відповідає запропонованій у програмі тематиці, відповідає структурі подібних наукових робіт, містить стислий виклад проблеми; посилання на застарілі літературні джерела або ж на сумнівні електронні ресурси; за рефератом зроблено доповідь, яка продемонструвала задовільні знання студента з даної проблеми.

0 балів - реферат підготовлений не самостійно; він не відповідає запропонованій у програмі тематиці, не відповідає структурі подібних наукових робіт, містить стислий виклад проблеми, однак не містить посилання на літературні джерела; студент не може доповісти за темою реферату, оскільки не має достатніх знань з даної проблеми.

Підготовка та демонстрація психотерапевтичної техніки

2 бали – студент підібрав психотерапевтичну техніку, яка базується на наукових підходах, котрі він чітко знає; студент розуміє мету та доцільність використання даної техніки, уявляє, як вона може використовуватися у комплексі з іншими заходами; чітко знає обмеження у її використанні; продемонстрував запропоновану техніку так, що інші студенти також засвоїли її та зрозуміли і відчули ефект її дії.

1 бал - студент підібрав психотерапевтичну техніку, яка базується на наукових підходах, у котрих він орієнтується; студент розуміє мету та доцільність використання даної техніки, але не уявляє, як вона може використовуватися у комплексі з іншими заходами і не знає обмежень у її використанні; продемонстрував запропоновану техніку.

0 балів - студент підібрав психотерапевтичну техніку, яка не сумісна з науковими підходах АБО студент не орієнтується у тому, на яких наукових підходах базується підібрана ним техніка не мету та доцільність використання даної техніки, не уявляє, як вона може використовуватися у комплексі з іншими заходами і не знає обмежень у її використанні; не може продемонструвати запропоновану техніку.

Усна відповідь

1 бал – відповідь виявляє повні, ґрунтовні знання студента з поставленого питання; студент розуміє місце даних знань у системі вже наявної у нього інформації; чітко знає, як ці знання можуть бути застосовані на практиці.
0,5 бала - відповідь студента недостатньо повна, однак в основному правильна; студент не розуміє місце даних знань у системі вже наявної у нього інформації, однак в основному орієнтується у тому, як вони можуть бути застосовані на практиці.
0 балів – відповідь неправильна; студент не розуміє доцільність даних знань для практичної діяльності.

Підготовка мультимедійної презентації за темою лекції
5 балів – підібрані самостійно студентом матеріали розкривають сутність питань, передбачених для висвітлення у лекції; слайди містять таблиці, схеми, рисунки, у яких в узагальненому вигляді подана основна інформація, необхідна для засвоєння студентами; слайди естетично та ергономічно доцільно оформлені, додаються на цифровому носієві; студент добре орієнтується у проблематиці, висвітлені й у презентації.
3 - 4 бали - підібрані матеріали розкривають сутність питань, передбачених для висвітлення у лекції; слайди містять мало таблиць, схем і рисунків, у яких в узагальненому вигляді подана основна інформація, необхідна для засвоєння студентами, а наповнені в основному текстовою інформацією, підібраною студентом самостійно; слайди естетично та ергономічно доцільно оформлені, додаються на цифровому носієві; студент в цілому орієнтується у проблематиці, висвітлені й у презентації.
1 – 2 бали – матеріали підібрані не самостійно; підібрані матеріали лише частково розкривають сутність питань, передбачених для висвітлення у лекції; слайди містять в основному текстову інформацію, узяту студентом з лекції викладача; слайди не достатньо естетично оформлені, додаються на цифровому носієві; студент не орієнтується у проблематиці, висвітлені й у презентації.
0 балів - матеріали підібрані не самостійно; вони не відображають основного змісту лекції; студент не орієнтується у проблематиці лекції.

Аналіз тренінгової програми
2 бали – аналіз тренінгової програми глибокий, змістовний; відображає розуміння студентом сутності та механізмів дії даної програми; міри відповідності її конкретних завдань загальній меті; її «сильних" та «слабких" моментів; висновки демонструють усвідомлення можливості удосконалення програми або способів її практичної реалізації; також висновки аналізу відповідають на основне питання, яке було поставлено викладачем перед його проведенням.
1 бал - аналіз тренінгової програми глибокий, змістовний; однак не відображає розуміння студентом сутності та механізмів дії даної програми; міри відповідності її конкретних завдань загальній меті; її «сильних" та «слабких" моментів; висновки аналізу відповідають на основне питання, яке було поставлено викладачем перед його проведенням.
0 балів - аналіз тренінгової програми дуже поверхневий; відсутнє розуміння студентом сутності та механізмів дії даної програми; міри відповідності її конкретних завдань загальній меті; її «сильних» та «слабких» моментів; висновки аналізу не відповідають на основне питання, яке було поставлено викладачем перед його проведенням.

Аналіз результатів практичної роботи
2 бали – аналіз результатів глибокий, змістовний, відображає тілесний та емоційний досвід студента, містить традиційні засоби тлумачення даного досвіду; узагальнення демонструють усвідомлення можливості перенесення власного досвіду на клінічне поле».

1 бал - аналіз результатів глибокий, змістовний, відображає тілесний та емоційний досвід студента, містить традиційні засоби тлумачення даного досвіду; узагальнення не виявляють усвідомлення можливості перенесення власного досвіду на «клінічне поле» або таке усвідомлення відсутнє.
0, 5 - 0 балів – аналіз дуже поверхневий; з нього не видно, який досвід отримав студент при виконанні лабораторної роботи; відсутнє усвідомлення можливості перенесення власного досвіду на «клінічне поле».

Виконання завдань практичної роботи (тренінг)
2 бали – студент брав активну участь у роботі на практичному занятті.
0 балів - студент був відсутній на занятті.

Підсумковий модульний контроль (письмова робота)

36-40 балів виставляється, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

31-35 виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

21-30 балів виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

16-20 балів виставляється, коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

11-15 балів виставляється, коли студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

0-10 балів виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Критерії оцінювання ІНДЗ студента

7-10 балів – отримує студент у якого ІНДЗ підготовлене самостійно; відповідає запропонованій у програмі тематиці, відповідає структурі подібних наукових робіт, містить ґрунтовний аналіз проблеми за найновішими чи (і) фундаментальними класичними публікаціями, містить посилання на літературні джерела; проблематика висвітлена у повній мірі; зроблено змістовну лаконічну доповідь, яка продемонструвала ґрунтовні знання студента з даної проблеми та зроблена презентація на 15слайдів.
4-6 бали - отримує студент у якого ІНДЗ підготовлено самостійно; відповідає запропонованій у програмі тематиці, відповідає структурі подібних наукових робіт, містить стислий виклад проблеми; посилання на застарілі літературні джерела або ж на сумнівні електронні ресурси; зроблено доповідь, яка продемонструвала достатні знання студента з даної проблеми, презентація містить 10 слайдів.

3 бали – отримує студент у якого ІНДЗ не відповідає запропонованій у програмі тематиці порушена змістовна частина, поверхневий аналіз наукових літературних джерел, студент погано орієнтується в матеріалі, відсутня презентація.

Критерії оцінювання самостійної роботи студента

2 бали – отримує студент, який у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

1,5 бали – отримує студент, який володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

1 бал – отримує студент, який загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стислу характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.

0,5 бали – отримує студент, який за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неточна, неповна, головний зміст матеріалу не розкрито, аргументація та власне розуміння питання майже відсутні; студент із помітними труднощами використовує певні знання у вирішенні завдань.

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Дайте визначення поняттю арт-терапія.
2. Розкрийте особливості тілесно орієнтованої психотерапії.
3. Розкрийте переваги та недоліки Арт-терапії та ТОП.
4. Які завдання стоять перед арт-терапією? Які завдання стоять перед ТОП?
5. Опишіть модель арт-терапевтичної взаємодії.
6. Розкрийте історію розвитку арт терапії за кордоном та в Україні.
7. Представте погляди зарубіжних і вітчизняних фахівців про роль(вплив) мистецтва на психічне та психологічне самопочуття людини.
8. У чому зміст арт-терапевтичного процесу.
9. Назвіть та опишіть основні етапи арт-терапевтичного процесу.
10. Представте алгоритм роботи з арт-технікою «ІМЯ».
11. Розкрийте особливості факторів психотерапевтичного впливу в арт-терапії: фактор художньої експресії; фактор психотерапевтичних відносин; фактор інтерпретації і вербального зворотного зв'язку.
12. Назвіть та опишіть основні напрями арт-терапії.
13. Вкажіть покази та протипокази до арт-терапії.
14. Опишіть, які інструменти можна використовувати в арт-терапевтичній роботі.
15. Назвіть вимоги до приміщення арт-терапевта.
16. У чому особливість індивідуальної і групова арт-терапія
17. Розкрийте форми групової арт-терапії (студійна відкрита група; динамічна (аналітична) закрита група; тематична група).

18. Розкрийте як організувати роботу психолога в освітніх установах із застосуванням арт терапевтичних методик
19. Вкажіть та обґрунтуйте, які вимоги до кваліфікації та особистості психолога необхідні, щоб працювати за арт-терапевтичним напрямом.
20. Дайте визначення поняттю «ізотерапія». Вкажіть мету і особливості застосування методу.
21. Назвіть основні функції, переваги і недоліки ізотерапії.
22. Які основні етапи ізотерапії? Яка роль дистанціювання?
23. Назвіть матеріали, які найбільш частіше використовують в ізотерапії.
24. Наведіть приклади технік і вправ по ізотерапії.
25. Розкрийте особливості музико-терапії
26. Обґрунтуйте особливості застосування методу та завдання музичної терапії
27. Розкрийте особливості використання музичної терапії в роботі з дітьми з порушеннями в розвитку.
28. Наведіть приклад технік з музико-терапії.
29. Розкрийте сучасні підходи до танцювальної психотерапії.
30. Обґрунтуйте міркування про те, що танець - особлива форма експресивного поведінки особистості.

Розкрийте основні положення про пісочну терапію.

1. Визначте основні цілі та завдання піскової терапії.
2. Які вимоги існують щодо оснащення кабінету і матеріалів пісочної терапії. Представте процес пісочної терапії. Яка позиція психолога при цьому?
3. Розкрийте як відбувається обговорення пісочних картин.
4. Наведіть приклади технік та вправ з пісочної терапії.
5. Які переваги фототерапії?
6. Опишіть психологічні функції фотографії (фокусуюча, стимулююча, організуюча, об'єктивізуюча, змістоутворююча, катарсисна, захисна, функція відображення динаміки змін).
7. Назвіть варіанти використання фотографії в психотерапії та тренінгу
8. Назвіть класифікацію кольорів (стимулюючі, дезінтегруючі, статичні, пастельні). У чому зміст бібліотерапії, як методу «лікування книгою».
9. У яких випадках використання бібліотерапії буде ефективним?
10. Здійсніть аналіз жанрів літератури і їх використання в бібліотерапії.
11. Розкрийте основні положення казкотрапії.
12. Вкажіть основні функції казок для терапії.
13. Назвіть етапи роботи створення авторської казки.
14. Представте алгоритм роботи з колодою карт «Майстер казок».
15. Представте, які архетипи містяться в казках.
16. Обгрунтуйте застосування аромотерапії в практичній роботі психолога.

Зарахування результатів неформальної освіти

Здобувач вищої освіти має право на визнання результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній/інформальній освіті, що за тематикою й змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремим темам, індивідуальним завданням.

У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати неформальної/інформальної освіти курсу:

- «Положення про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (П.7)

https://www.chnu.edu.ua/media/mp1hio45/polozhennia-pro-osvitnii-protses.pdf

- «Порядок визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти»

https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf

Доступність інформації для учасників освітнього процесу щодо визнання результатів неформальної/інформальної освіти забезпечується через оприлюднення вищезазначених документів на офіційному сайті ЧНУ (https://www.chnu.edu.ua/universytet/ normatyvni-dokumenty/).

Згідно рішення кафедри (протокол №1 від 27.08.2025 https://docs.google.com/document/d/1cx4Zni2LqHtWRvKNNLAA_c3X7bUpE2pX/edit) викладач враховує додаткові бали, отримані через неформальну/інформальну освіту, до загальної суми балів, набраної з освітньої компоненти, за умови, що результати з проблеми відповідають тематиці курсу

Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів та отриманих результатів навчання, однак, становить не більше 20% (20 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС).

20 балів отримує студент, який здобуває підтверджуючий сертифікат (сертифікати) в загальній кількості **не менше 15 годин**. Вибір навчальних вебінарів або курсів може здійснюватися студентом самостійно, або за рекомендацією викладача, проте їх тематика обов'язково має відповідати навчальній дисципліні.

Отримані 20 балів включені до загальних 40 балів підсумкового контролю. Таким чином, якщо студент до підсумкового модульного контролю надає викладачу підтверджуючі документи **неформальної/інформальної освіти**, тоді йому автоматично зараховується 20 балів, решту балів він доотримує на підсумковому контролі.

Рекомендовані освітні платформи

https://vseosvita.ua/

https://prometheus.org.ua/

https://ed-era.com/

https://www.airo.com.ua/

Рекомендована література

Базова література

1. Арт-терапія в роботі психолога: інноваційні підходи : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Кропивницький, 20–27 квітня 2021 року / уклад. Молчанова О.М.; за заг. ред. Жосана О.Е. Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2021. – 150 с.
2. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 232 с.
3. Калька Н., Ковальчук З., Одинцова Г. Практикум з арт-терапії : навчально-методичний посіб ник. Ч. 2. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 148 с.
4. Мушкевич М. І. Основи психотерапії: навч. Посіб. За ред. М. І. Мушкевич. Вид. 3-тє. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. 420 с.
5. Хлівна О. М. Психологія тілесності : навч.-метод. посіб. / Олександра Миколаївна Хлівна, Людмила Іванівна Магдисюк. Луцьк : Вежа-Друк. 2022. 192 с.

6. Вознесенська О. Л., Сидоркіна М. Ю. Арт-терапія у подоланні психічної травми: Практичний посібник. К.: Золоті ворота, 2015. 148 с.
7. Бессел ван дер Колк Тіло веде лік. Як лишити психотравми в минулому. Х.: Видавництво «Vivat». 2022. 624 с.
8. Терлецька Л. Г. Психологія здоров'я: психічна саморегуляція. Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2020. 135 с.
9. Терлецька Л.Г.Тілесно-орієнтований тренінг. Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2016. 104 с
10. Простір арт-терапії: творча інтеграція та трансформація в епоху плинного модерну: матеріали XV Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Львів, 16-18 лютого 2018 р.) / [за наук. ред. А.П. Чуприкова, Л.А. Найдьонової, О.Л. Вознесенської, О.М. Скнар]. К. : Золоті ворота, 2018. 196 с/
11. Литвиненко В. А. Основи арт-терапії : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге видання, перероблене і доповнене / В. А. Литвиненко . Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2016. 140 с.

Допоміжна література:

1. Бєсєда В., Можливості бодинаміки Лізбет Марчер в діагностиці та корекції фізичного розвитку дітей. *Актуальні питання гуманітарних наук.* *http://www.aphn-journal.in.ua/archive/41_2021/part_1/30.pdf*
2. Вознесенська О. Л. Арт-терапія як засіб психосоціального відновлення особистості *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*: Зб. наук. праць К.:КНУ імені Тараса Шевченка. 2015. № 3 (29). С. 40-47.
3. Вознесенська О.Л., Сидоркіна М.Ю. Арт-терапія у подоланні психічної травми: Практичний посібник. К. : Золоті ворота, 2015. 148 с.
4. Габора Мате «Коли тіло каже «ні»: Ціна прихованого стресу» Київ: Видавництво Смакі. 2022. 304с.
5. Головатюк І.Г. Теоретичні основи застосування арт-терапії у процесі професійної підготовки фахівців. *Молодий вчений. Педагогічні науки* № 7 (47) липень, 2017 р. С. 276-278.
6. Джеймс Нестор «Дихання. Давнє мистецтво оздоровлення» Київ: Форс Україна. 2022. 320с.
7. Живоглядов Ю. О., Кириченко М. В. Теоретичні підґрунтя застосування тілесно-орієнтованих практик в допомозі потерпілим від війни. Електронний ресурс : https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE-2022/paper/view/1264
8. Полторак Л. Ю. Арт-терапія : Методичні вказівки для спеціальності 053 «Психологія». Л. Ю. Полторак. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 56 с.
9. Серебреннікова , О.А., Гнатишин , М.С., Короліщук , Н.В. і Бєлінська , А.А. . Застосування східної оздоровчої системи тайцзицюань у реабілітації пацієнтів із психосоматичними розладами. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія Психологічні науки*. 2(5). 2024 С. 62-71
10. Юдіна І., Дослідження впливу тілесно-орієнтованої психотерапії на психоемоційні стани особистості. Сучасна медицина, фармація та психологічне здоров'я, 2021. С.220-251. Режим доступу : https://journals.maup.com.ua/index.php/psych-health/article/view/47

Інформаційні ресурси

1. Теорія і практика арт-терапії : навчальн. Уклад. І.В. Бабій. Умань, Алмі 2014. https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/3013/1/Toeria%20i%20praktuka%20art-terapij.pdf

2. Козак Г. А., Магдисюк Л.І. Методичні рекомендації до курсу «Психологія тілесності» (практичні і лабораторні заняття) / Галина Анатоліївна Козак, Людмила Іванівна Магдисюк. Луцьк. 2023. 39 с.
https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/24263/1/tilesn_pr.pdf
3. Тілесно-орієнтована психотерапія: що це і як працює. Режим доступу: https://meclee.com/blog/obshchie/tilesno-oriyentovana-psihoterapiya-shchoce-i-yak-pracyuye]
4. https://www.youtube.com/watch?v=glEEdRPK-Pg Арт-терапія. Загальне поняття.
5. http://www.ukrbook.net/poslugy.html Державна наукова установа Книжкової палати України імені Івана Федорова
6. https://nlu.org.ua/ Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
7. http://library.chnu.edu.ua/?page=/ua/02infres/01elcat. Сайт наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.
8. http://www.nbuv.gov.ua/- сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського
9. https://www.youtube.com/watch?v=TI_OvPPL2es Усе про тілесно-орієнтовану терапію - розмова із Ольгою Мельничук |
10. https://www.youtube.com/watch?v=3fNUX1H6-xY Тіло пам'ятає все: як працює тілесно-орієнтована терапія і кому вона потрібна

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність під час вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування занять. Регулярне відвідування лекційних та практичних занять, самостійна робота та опрацювання рекомендованої літератури і матеріалів є необхідною умовою для вивчення дисципліни.

Політика щодо академічної доброчесності: академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо. У разі порушення студентом академічної доброчесності, робота оцінюється на нижчу оцінку або ж незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» (https://www.chnu.edu.ua/media/hkzbr1b2/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chnu-2025.pdf), «Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (https://www.chnu.edu.ua/media/jxdbs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Політика оцінювання роботи викладача. Здобувачі після кожного заняття оцінюють роботу викладача та можуть залишати відгуки і пропозиції в анкеті в системі електронного навчання Moodle.